

Maria Montessori (1870–1952) a montessori pedagogika

Alžběta Jantová

„Studium dětské psychologie zaměřené na první roky života otvírá před našima očima takové zázraky, že ten, kdo se na ně dívá s porozuměním, se neubrání hlubokému vzrušení. Práci nás, dospělých, netvoří vyučování, ale pomoc dětské mysli pracovat na vlastním vývoji.“

Maria Montessori

Maria Montessori se narodila 31. 8. 1870 v Chiaravalle v Itálii. Vystudovala jako jedna z prvních dívek technicky orientovanou střední školu. Roku 1896 se stává Maria Montessori první lékařkou – ženou v Itálii. Pro její životní dráhu je charakteristický zájem o lidi znevýhodněné. Bojovala za zrovnoprávnění žen, vystupovala proti dětské práci.

Po ukončení studia jí byla svěřena péče o děti s duševními chorobami nebo mentálním handicapem (slabomyslné, jak se tehdy říkalo) na neurologickém oddělení psychiatrické kliniky v Římě. Zde začíná její cesta k pedagogice. Ošetřovatelka, která Marii Montessori přijímala, si stěžovala, že děti jsou špinavé a mlsné. Soudila tak podle toho, že děti si hrály na podlaze s chlebem, který dostaly k jídlu. Vytvářely z něj obrázky a pak ho – špinavý – snědly. V místnosti kromě postelí nebylo nic, nic, čím by se děti mohly zabavit. Tehdy se Maria Montessori začala zabývat myšlenkou, jak podporovat a rozvíjet duševní a sociální vývoj těchto dětí. Na základě pozorování jejich projevů dospěla k závěru, že problém duševně zostalých dětí, které byly zavírány do psychiatrických klinik a ústavů, není jen zdravotní, ale že tyto děti potřebují především intervenci pedagogickou. Některým dětem se jí podařilo pomoci natolik, že mohly pokračovat v běžných školách.

Maria Montessori, 1913 – foto zdroj Wikipedie – https://cs.wikipedia.org/wiki/Maria_Montessori

Inspirací jí byli francouzští lékaři psychiatři Jean Marc Itard (1775–1838) a jeho žák Edouard Séguin (1812–1880). Séguinovy pomůcky začala používat s velikým úspěchem u dětí z psychiatrické kliniky a dodnes jsou součástí klasického montessori materiálu.

Své úspěchy s rozvojem mentálně znevýhodněných dětí přednesla na pedagogickém kongrese, následovala série přednášek v Římě. Vznikla státní škola *Scuola Magistrale Ortofrenica* pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, jejíž vedení Maria Montessori převzala. Během působení na této škole se zabývala přípravou nových pomůcek, svými poznámkami, tabulkami. Byla přesvědčena, že podobné metody mohou pomoci i dětem bez postižení.

V roce 1898 se jí narodil syn Mario, který stál Marii Montessori 40 let po jejím boku, od svých 15 let. Po její smrti pak v její práci pokračoval.

Svým pedagogickým myšlením navazuje na myšlenky J. J. Rousseaua, J. H. Pestalozziho a na tradice evropského myšlení. 6. ledna 1907 zakládá v Itálii první *Casa dei Bambini* (Dům dětí). Byl určen pro děti z nejhudších rodin jedné nuzné římské čtvrti San Lorenzo. Zde právě svou pedagogickou metodu rozpracovala a odtud se pak metoda rozšířila do celého světa.

V tuto dobu také konvertovala ke katolické víře, protože byla překvapena jedinečnou proměnou dětí v *Casa dei Bambini*. Méně známý je také její koncept náboženské výchovy, který více rozpracovala a prakticky vyzkoušela v domově dětí ve španělské Barceloně (více viz <http://www.cestykatecheze.cz/casopis/2014-2/Vhled-do-nabozenske-vychovy-Marie-Montessori.html>).

Maria Montessori a Samuel Sidney McClure, 1914 – foto zdroj Wikipedie – https://cs.wikipedia.org/wiki/Maria_Montessori

Zemřela 6. 5. 1952 v Noordwijk op Zee v Holandsku.

Svou pedagogiku stavěla na pevných teoretických základech. Pomůcky, které její pedagogika využívá, jsou vymyšlené s největší pečlivostí tak, aby práce s nimi opravdu děti rozvíjela. Mnoho času trávila prostým pozorováním dětí při práci.

Mezi základní principy montessori pedagogiky patří připravené prostředí, připravený průvodce (učitel), respektování vývojových fází dítěte, samostatnost a nezávislost dítěte, svoboda a zodpovědnost, řád, izolace vlastnosti a obtížnosti, práce s chybou. Montessori pedagogika se dá uplatňovat již od nejtělejšího věku dítěte (od narození, resp. ještě před narozením) a v poslední době se s jejími principy můžeme setkávat i např. V domovech důchodců. Dalo by se říci, že její použití je univerzální.

Montessori materiál je rozdělen do několika oblastí. V oblasti praktického

života se dítě seznamuje s tím, jak pečovat o sebe nebo o druhé, jak samo sebe obsloužit, aby mohlo být samostatné, jak být užitečný pro druhé.

V oblasti smyslové výchovy dítě tříbí a zaměstnává své smysly: zrak, čich, hmat, sluch. Dokáže se vyznat ve svém vnímání a rozlišovat smysly to, co je důležité.

V jazykové výchově se dítě zabývá slovy, sdělením, porozumění jazyku, zde si také osvojuje čtení a psaní, a to již od útlého věku.

Matematické pomůcky umožňují dítěti provádět složité matematické operace, uchopit smysly množství, vnímat řád, který v matematice je.

Prostřednictvím oblasti kosmické výchovy dítě poznává svět okolo sebe, i ten vzdálený. Má možnost chápat v souvislostech, materiál je roztríděný do jednotlivých, snadno uchopitelných oblastí.

Více o Marii Montessori a její pedagogice se můžete dočíst v některé z jejích knih.

Doporučené prameny:

Montessori, M.: Absorbující mysl. Praha, Portál, 2018

Montessori, M.: Objevování dítěte. Praha, Portál, 2017

Hellbrügge, T.: Unser Montessori Modell. München, Kindler, 1977

<http://www.cestykatecheze.cz/casopis/2014-2/Vhled-do-nabozenske-vychovy-Marie-Montessori.html>